

גוט שבת Gut Sábész

20. évfolyam 2. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 18:09 • ט' תשרי תשע"ה • 2017. 9. 29. • יום כיפור • Az ünnep kimenetele: 19:11

Kántorkórus és játékok Ros háján idején

Idén hét helyszín közül választhattak azok, akik a magyarországi Chábád mozgalom és az EMIH által szervezett Ros háján ünnepségeken szerették volna köszönteni a teremtés 5778. esztendejét. Budapesten és vidéki nagyvárosokban egyaránt csatlakozhattak a közösség által szervezett vacsorákhoz, imákhoz és más programokhoz az érdeklődők.

Miskolcon és Debrecenben a helyi közösség tagjainak, illetve a városban tanuló külföldi diákoknak tartottak ünnepi vacsorát a Chábád küldöttek. *Faigen* rabbi mindkét ünnepnap ellátogatott a debreceni egyetemre, és megfújta a sófárt a diákoknak.

A **Vasvári Pál utcai zsinagógában** *Oberlander Báruch* rabbi ünnepi beszédében felidézte a kabbala tanítását, miszerint az Örökkévaló többször is újrate-

remtette és elpusztította világot, mígnem eljutott a mai formájához. Abból, hogy nem egyből alkotta tökéletesre az univerzumot – noha ez hatalmában állt volna –, megtanulhatjuk, hogy soha nem szabad feladnunk, még ha kudarc ér is minket, mindig tovább kell próbálkoznunk, mígnem sikerrel járunk.

Ima után a Dohány utcai iskola dísztermében tartottak közösségi vacsorát, melyen mintegy száz ember vett részt. Ugyanitt tartotta Ros háján rendezvényét az ünnep második napján az **Átid** ifjúsági szervezet. A sófárfújással megnyitott vacsorán vetélkedők során ismerkedtek a fiatalok az ünnepel és az újévi szokásokkal.

Óbudán rekord létszámú tömeg gyűlt össze az ünnep első estéjén, közel 600-an köszöntöttek együtt az újévet. Az ünnepi

vacsorához külön sátrat kellett felállítani a zsinagóga előtti téren. Idén az őszi ünnepek idejére nem csak a már jól ismert Zorger család, hanem a teljes High Holiday Kántor Kórus is Budapestre érkezett, hogy emeljék az Óbudai zsinagógában az imák hangulatát.

Az újlipótvárosi **Mini-zsilipben** családi hangulatú vacsorával köszöntöttek az újévet. A meghirdetett *táslich* program időpontjában hatalmas vihar tombolt Budapesten, így a rabbi abban a biztos tudatban indult a Duna-partra, hogy ott senki nem fogja várni. Legnagyobb meglepetésére 15-en gyűltek össze a szertartásra. Így az Óbudai és a Vasvári Pál utcai zsinagóga közösségének szertartásaival együtt már három dunaparti helyszínen tartottak *táslich* szertartást.

Mázl tov!

Gratulálunk *Cseh Viktornak* és *Annának* kisfiuk születése és körülmétése alkalmából. A szertartást *Köves Slomó* rabbi végezte el, szándáknak *Paskesz Zeév* szófært, az ortodox hitközség főtitkárát kérték fel. A névadót, melyen a kisfiú a *Simon Ruven Cvi* nevet kapta, *Oberlander Báruch* rabbi, a Budapesti Ortodox Rabbínátus vezetője tartotta. Kívánjuk a Cseh családnak, hogy neveljék gyermeküket micvákra, Tóra-tanulásra és zsidó esküvőre.

A luláv házhoz jön!

A közelgő Szukkot ünnepének egyik fő micvája az ünnepi csokorra mondott áldás. Ha nincs lehetősége megvásárolni a fűzfaágból, palmaágból, mirtuszából és etrogból álló csokrot, akkor sem kell lemondania erről a fontos micváról. Hitközségünk lehetőségeihez mérten mindenkihez igyekszik eljuttatni a csokrot az ünnep hete alatt. Kérjük, igényét a posta@zsido.com e-mail-címen, vagy telefonon a 268-0183-as számon jelezze.

Újra sábaton Ráckeven!

Már lehet jelentkezni a következő Duna-parti hétvégére, melynek témája: *Lenni vagy nem lenni – A létezés nagy kérdései*.

Időpont: november 3-5.

További információ

és jelentkezés: **061 268-0183;**

posta@zsido.com

Zsidó híradó Újévi üdvözetek

Orbán Viktor miniszterelnök újév alkalmából levélben köszöntötte a magyarországi zsidóság képviselőit. „Mint mindig, amikor a régít felváltja az új, amikor az óév helyére az új esztendő lép, valamennyien számvetést készítünk. Értékeljük az elmúlt időszakot, felülvizsgáljuk a terveinket.” – fogalmazott a zsidó hitközségek vezetőihez intézett levelében a kormányfő.

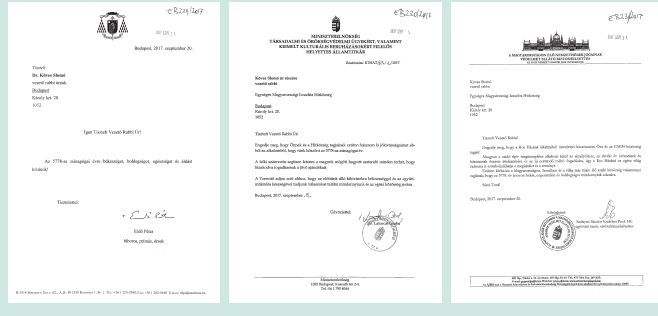
Semjén Zsolt köszöntőjében arról írt, hogy a zsidó hagyományok „nemzetünk közös értékeit gazdagítják.” Balog Zoltán felidézte mindazokat a kerek évfordulókat, melyekre ebben az évben kerül sor. Erdő Péter bíboros egészséget, békességet, boldogságot és áldást kívánt a közösségnek az újévre.

Az MSZP, az Együtt és a Munkáspárt a Facebookon keresztül kívánt boldog új évet. Szalayné Sándor Erzsébet om-

budsman-helyettes, Latorczai Csaba helyettes államtitkár is levélben köszöntötte Köves Slomót és az EMIH közösséget.

Donald Trump amerikai elnök konferenciahívással fejezte ki újévi jókívánságait az ortodox zsidó közösségek vezetőinek, az Izrael-párti lobbicsoport, az AIPAC, a Cionista Világszövetség és a Wiesenthal Központ elnökségének. A reform, a konzervatív és a rekonstrukcionista irányzat vezetői már előre jelezték, hogy nem kívánják meghallgatni az elnöki köszöntést.

A magyar közösség mellett Orbán Viktor Menachem Margolin rabbinak, az Európai Zsidó Szövetség elnökének is újévi jókívánságait küldte angol nyelvű levelében. Az olasz kormányfő is egy Margolin rabbinak címzett levélben emlékezett meg az újévről.

Az üzlet Jom kipurkor is üzlet?

Jom kipurt követő napon Jankele, a falu hírhedt tolvaja jelent meg a zsinagógában a rabbinál, kezében két, rogyásig megpakolt szatyorral – bennük mindenféle értékes holmival. „Rabbi, úgy megérintett a tegnapi istentisztelet, hogy elhatároztam, hogy mindent, amit elloptam, visszadok a jogos tulajdonosának.” A rabbi nagyon megörült a tolvaj megtérésének, s megígérte, hogy segít neki eljuttatni az elloptott értékeket a gazdáikhoz.

Azonban mikor a rabbi visszaért, megdöbbenve tapasztalta, hogy irodája teljesen ki van fosztva. Azonnal Jankele házához futott, hogy kérdőre vonja: „Hogy voltál képes ilyen gaztetre? Hova tűnt a nagy bűnbánat?”

„Rabbi?”, kezdte válaszát Jankele, „Jom kipur az Jom kipur, de az üzlet az üzlet...”

A tórai rész, melyet Jom kipurkor felolvasunk, a következő szavakkal kezdődik:

„És szólt az Örökkévaló Mózeshez, Áron két fiának halála után, mikor közeledtek az Örökkévaló színe elé és meghaltak.” (3Mózes 16:1.)

Az egész nép egyként sóhajtott fel a megkönnyebbüléstől, mikor látták, hogy Isten megbocsátja az aranyborjú vétkeit. Sőt, Nádáb és Ábihi olyan eksztatikus állapotba jöttek, hogy magukról megfeledkezve törtek be a Szentek Szentjébe a füstölőszerrel, ahol azonban olyan intenzív volt az isteni jelenlét, amit már képtelenek voltak feldolgozni. Az ott fellobbanó szent tűz valósággal elemészttette őket.

A spirituális megélés fontos eleme a vallásos életnek, de önmagában nem cél. Csak akkor nyer bármiféle létjogosultságot, ha az arra szolgál, hogy valamilyen Isten által előírt parancsolatot világítson meg, tegyen átélhetőbbé.

Jom kipur az év legszentebb napja, s mint ilyen, spirituálisan is felemelő. De ennek csak akkor van bármiféle jelentősége, ha szakítani tudunk a Jankele-féle „az üzlet az üzlet” mentalitással. Éljük meg Jom kipurt, s tegyünk róla, hogy az ne csak spiritualitáson, de tetteinkben is áthassa az előttünk álló évet!

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Naftali Silberberg írása
nyomán*

A hét témái: október 2-3.

Hétfő:

- Szukkot a hidur micva tükrében
- Mit jelent az, hogy zsidó?

Kedd:

- Saul és a 12 törzs, a királyság kora
- Szukkoti dróse

ZSIDÓ TUDOMÁNYOK SZABADEGYETEME

Tanulj velünk te is!

www.zstsz.hu

EMIH

Szukkoti imaidők:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Szerda: 18:00 Szukkot előestéje és ünnepi kidus a sátorban

Csütörtök: 9:15 Szukkot 1. napja Sácharit és kidus;

18:00 Szukkot 2. napjának előestéje és kidus

Péntek: 10:00 Szukkot 2. napja Sácharit és kidus; 17:00 *Kabbala óra: Mit válaszolunk Szukkotkor a peszáchi „Má nistáno” kérdésekre?*; 18:00 Szombatfogadás és kidus a sátorban

Szombat: 9:15 Sácharit, előtte tanulás; 17:45 Minchá, Sálesüdesz;

18:57 Mááriv esti ima és hávdál

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Szerda: 18:00 Szukkot előestéje

és ünnepi kidus

Csütörtök: 10:00 Szukkot 1. napja Sácharit;

18:00 Szukkot 2. napjának előestéje

és ünnepi kidus

Péntek: 10:00 Szukkot 2. napja Sácharit;

18.00 Közös tanulás; 18.30 Szombatfogadás

Velem és a Rebbével történt

A Szovjetunióból menekült lány esete

Tziporah Edelkopfnak hívnak. 1959-ben születtem a szovjetuniói-beli (ma ukrainai) Harkovban. Édesanyám lubavicsi családból származott, apám azonban nem, és – bár betartottuk a Tóra parancsolatait – egész gyerekkoromban nem volt kapcsolatunk a Chábáddal. Akkoriban nagyon nehéz volt a Szovjetunióban kóser háztartást vezetni, ezért igen ritkán ettünk húst. Egyszer egy héten, vasárnaponként a szüleim egy élő csirkét vettek a piacon, és azt levágatták a megfelelő módon. Apám maga sütötte a maceszt peszáchra, és adtunk belőle annak a kevés zsidónak, akiket ismertünk. A szombat-tartás sem volt egyszerű: vagy nem mentem iskolába, vagy beköötözött kézzel mentem, és azt mondtam, hogy megsérültem, azért nem tudok írni. A tanárok persze tudták, miért teszem ezt.

Anyámnak havonta egyszer Kijevbe kellett utaznia, hogy megmártózhasson a mikvében (rituális fürdő). Nyáron a folyóban is megmártózhattam, de télen, amikor -25 fok volt, a teljesen befagyott folyóba lehetetlen volt belemerülni. 850 kilométert vonatozott Kijevig, hogy az egyetlen kóser mikvében megmerülhessen. A víz fekete volt, mert soha nem cserélték, és jéges is volt, úgyhogy egy kis ke-rozinfőzővel olvasztgatták a felszínét. Vasárnap odautazott, megmártózott, és rohant, hogy elérje a vonatot visszafelé, hiszen hétfőn munka volt – ha nem érkezett volna meg időben, mindannyiunkat Szibériába küldhettek volna.

1971 áprilisában csodálatos módon engedélyt kaptunk, hogy kivándoroljunk Izraelbe. Az Askelon melletti Kiriját Máláchi egyik kerületében, Náchlát Hár Chábádban telepedtünk le, és lassan beilleszkedtünk. Iskolába jártam, héberül tanultam, a

szüleim pedig munkát kerestek. A Szovjetunióból megmenekülve anyám, aki lubavicsi családból származott, igencsak vágyott arra, hogy láthassa a Rebbét, de nagyon szegények voltunk, nem tudtunk repülőjegyet venni, hiszen mindent ott kellett hagynunk a Szovjetunióban. Lakást ugyan kaptunk az államtól, de

! Tziporah Edelkopf az izraeli Kirját Máláchiban él családjával. !
! Az interjút a My Encounter stúdiójában adta 2013 októberében. !

az ételt is meg kellett venni valamiből. Végül a szüleimnek sikerült annyi pénz összeperelniük, hogy maguknak és a két öcsémnek tudtak jegyet venni. Én már 12 éves voltam, még egy felnőtt jegyre pedig nem futotta a pénzből, így hát maradtam, és csak egy levelet tudtam elküldeni.

Amikor a szüleim Crown Heightsbe értek, és találkoztak a Rebbével, ő nagyon dicsérte azt az önfeláldozást, amivel a Tóra törvényeit betartották. A szüleim nem értették, mire való ez a nagy felhajtás, számukra ez természetes volt és nem tartották magukat hősöknek. Akkoriban épp egy nagyszabású női chábád konferencia zajlott Miami-ban és a Rebbe, akit igencsak megérintett szüleim története, felkérte édesanyámat, hogy beszéljen arról, milyen önfeláldozónak kellett lenni ahhoz, hogy az ember vallásos zsidóként tudjon élni a Szovjetunióban. A Rebbe azt is megkérdezte a szüleimtől, hogy én miért nem mentem velük, miért csak leve-

let küldtem. Amikor elmagyarázták, hogy nem volt elég pénzük, a Rebbe megígérte, hogy kifizeti a jegyemet és visszatéríti az ő utazási költségüket is. A nyári szünetben utaztam New Yorkba a Rebbéhez, 12 és fél éves voltam. Hosszú magánbeszélgetésen voltam nála, én, a 12 éves kislány. A Rebbe titká-

adott ajándékba. Néhány nappal később, amikor hazautazásom előtt utoljára mentem a 770-be imádkozni, a Rebbe titkára, Hodakov rabbi lépett oda hozzám. Azt mondta, hogy a Rebbe még egyszer szeretne találkozni velem. Ekkor lépett ki az irodájából a Rebbe, és azt mondta, hogy szeretné, ha elmennék a Camp Emunah-ba – ez egy vallásos tábor lányok számára –, hogy ott beszéljek a gyerekeknek arról, milyen volt az élet a Szovjetunióban. Soha nem voltam táborban, de a szüleim engedélye nélkül nem mehettem sehova. A Rebbe megbízta Hodakov rabbit, hogy hívja fel a szüleimet; ez nem volt egyszerű, hiszen nem volt telefonunk, és egy szomszédot kellett felhívni, és várakozni, amíg megtalálta anyámat. A Rebbe végig mellettünk állt, és várakozott.

Édesanyám engedélyt adott, és elmentem a Camp Emunah-ba. A táborvezető azt mondta, hogy hatalmas hatást tettem a lányokra. Én azonban nem éreztem sikeresnek magam, csupán egy kislány voltam, aki azt tette, amit mondtak neki. És azért tettem, mert a Rebbe megkért rá.

Tziporah Edelkopf

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

HETI GONDOLAT

STEINER ZSÓFIA,

újságíró,

az Egység és a Gut Sábesz magazin főszerkesztője

Amikor először vettem részt a ZsTSz-en, többek között *Jehósua* könyvével foglalkoztunk. Ennek egy mondata azóta is fontos útmutatás számomra: „Csak erős és bátor légy nagyon, vigyázz arra, hogy cselekedjél az egész Tan szerint (...) ne téj el attól sem jobbra, sem balra, azért, hogy boldogulj, bármerre jársz.”

Kóser konyha

Spagetti

húsos, tojásmentes

1 nagy fej hagyma felaprítva

2-3 gerezd fokhagyma

összetörve

2 3k. olaj

1 kg darált hús (csirke,

pulyka vagy vegyesen)

1 doboz paradicsompüré

Só, bors, cukor ízlés szerint

2 babérlevél

½ kiskanál szárított oregano

és bazsalikom

1 csomag spagetti tészta

A hagymát és a fokhagymát üvegesre pároljuk az olajon, majd hozzáadjuk a darált húst, és kevergetve átpirítjuk. Ezután beleöntjük a paradicsomszószt, sózzuk, borsozzuk és a cukorral a szájízünknek megfelelően édesítjük. Beledobjuk a babérlevelet és a zöldfűszereket. Egy kis vizet öntünk rá, hogy megfelelő állagú szószt kapjunk, és 20-25 perc alatt készre főzzük. Ezalatt vizet forralunk, és megfőzzük a tésztát, ha kész, leszűrjük, és a szószsal összekeverve azonnal tálaljuk. Ebben a változatban természetesen nem kerül rá sajt, mivel a tejet és a húst nem keverhetjük.

Tipp: a megmaradt töltött paprikát krumplinyomóval összetörve spagettire való szószként használhatjuk.

Új helyszín, új program: indul az Alefkids évad

Az Alefkids ettől az évtől kitör a vasárnapi iskola keretei közül, térben és időben egyaránt. A már megszokott óbudai helyszín mellett már Debrecenben is várják vasárnaponként 10-12 óráig a gyerekeket. Kézműves foglalkozások, játékos héber tanulás és ismerkedés a zsidó élet alapjaival – ezzel és még sok meglepetéssel készül minden héten *Faigen Smuel* rabbi és *Riki*. A debreceni csoport életét az Alefkids Debrecen facebook-oldalon követhetik nyomon.

Óbudán a nyáron gyönyörű új játszószobával bővült az Alefkids központja. A megújult helyiségekben a már megszokott időpontban indulnak október 1-től korosztályos bontásban a programok.

A vasárnaponként 10-12-ig tartó vasárnapi sulit mellett mostantól hétköznap is zajlik majd az élet a Lajos utcai zsinagóga gy-

rekbirodalmában. Alefkids chéder néven hétfőnként és csütörtökönként zsidó napközi indul, ahol az iskolás gyerekek a leckeírás és uzsonnázás mellett angol is tanulhatnak és megismer-

kedhetnek a vallás alapjaival. „Ez egy új program, ezért nagyon rugalmas” – tudtuk meg *Hurwitz Dvora* rebbecentől, az Alefkids vezetőjétől – „Az angol tanfolyam beszédközpontú, élményalapú oktatás lesz, a vallási tanulmányokkal az EMIH hittan programját követjük, Herrman Judit tankönyvsorozatát használva.”

Hetente két napon 15.30-18.30 között előzetes bejelentkezés után várják a gyerekeket az Alefkids szakértő pedagógusai és ifjúsági vezetői. A napközi 1000 Ft-os napidíját az első hónapban elengedik!

Az óbudai csoport életét az Alefkids facebook-oldalán követhetik nyomon.

Jelentkezés és további információ: alefkids@zsido.com

Lószőr és disznóbőr a kóser konyhában

Tisztelt Rabbi úr!

Lehet-e nem kóser állatból készült eszközt használni egy kóser konyhában? Pl. lószőr keféit zöldségek tisztításához vagy csontból készült evőeszközt?

Köszönettel: Mirjám

Kedves Mirjám!

A tiltott állatok felsorolásánál azt találjuk a Tórában, hogy „Húsból ne egyetek... tisztátalanok azok nektek” (3Mózes 11:8.). Ezt bölcseink (Rási *uo.* a Midrás *Tórát kohánim*, *Smini* 4.8. alapján) úgy értelmezték, hogy a tilalom elsősorban a húsról vonatkozik, de az állat többi részére nem. Erre reflektál Maimonidész, amikor azt írja (*A tiltott testi kapcsolatok szabályai* 4:18.), hogy „ha valaki eszik elhullott kóser állatnak vagy nem kóser állatnak a bőréből, csontjából, injaiból, szarvából, patájából vagy madár körmeiből ... annak ellenére, hogy ezt

tilos enni, nem jár érte büntetés, mert ezek nem ehető részek. Még ha hússal együtt eszi is ezeket, akkor is külön kell számítani.”

A fentiek alapján a következők mondhatóak el.

Tilos felhasználni olyan csontot, amiben még van velő. A teljesen száraz csont felhasználható (*Sulchán áruach* *JD* 99:1.; *Sách és Táz* *uo.* 1.; *RöMÁ* *uo.* 87:10. végén; lásd még *Achiezer* responsum 3. kötet 33:5.) és a belőle készült eszköz kóserolható, ha nem kóser étel főzéséhez használták (*RöMÁ* *SÁ* *OC* 451:8.).

A bőrről szintén az a háláchá, hogy csak teljesen kiszáradva lehet felhasználni (*RöMÁ* *SÁ* *JD* 87:10. végén, lásd még *Minchát Jichák* responsum 3:147., 5:5.) és a belőle készült eszköz kóserolható (*SÁ* *uo.* 135:10., *Hágálat kélím* 13:354.).

Maimonidész (*uo.*) nem említi a szórt, ebből kitűnik, hogy az

minden további nélkül használható kóser étkezéshez. Ha a haj nem kóser étellel érintkezett, kóserolható (*Hágálat kélím* 13:453.). Ide tartozik egyébként az emberi haj felhasználása is, pl. ipari adalékanyagként (l-cysteine).

Végezetül egy kis történettel szeretném megvilágítani, hogy merülhet fel ez a kérdés egy kóser otthonban. Egyszer egy jó ismerősöm mesélte, hogy a feleségével jártak egy antik bútorokat árusító boltban, ahol a feleségének megtetszett egy disznóbőrrel bevont étkezőasztal és szék szett. Az ismerősöm azonban úgy vélte, nemrég kóserre alakított otthonukba nem lehet disznóbőrt vinni. Hallgatásomból barátom rájött, hogy tévedett. Mikor megerősítettem neki, hogy nyugodtan megvehették volna a szettet, csak arra kért, a feleségének ne áruljam ezt el...

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183

www.zsido.com / info@zsido.com

Felelős kiadó: **Oberlander Báruch** rabbi

Főszerkesztő: **Steiner Zsófia**

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: **Golubovics Martina,**

Dénes Anna, Kovács Kristóf

Nyomdai előkészítés: **Juhász Valéria**

ISSN 1416-4604

EMIH

EGYSÉGES MAGYARORSZÁGI
IZRAELITA HITKÖZSÉG